

VALSTYBINĖ DUOMENŲ APSAUGOS INSPEKCIJA

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai
Per TAIS

2023-04- Nr. 2R- (3.2.Mr)
Į 2023-04-07 Nr. (1.27Mr) 2T-391

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINIO PROCESO KODEKSO IR ANTSTOLIŲ ĮSTATYMO PROJEKTŲ DERINIMO

Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija (toliau – Inspekcija), pagal kompetenciją išnagrinėjusi Jūsų pateiktą derinti Lietuvos Respublikos Civilinio proceso kodekso 82, 145, 590, 593, 596, 601, 602, 609, 611, 614, 624¹, 626, 627, 631, 632, 636, 648, 650, 651, 654, 661, 685, 689, 706, 710, 713, 723, 727, 731, 754, 755 ir 771¹ straipsnių pakeitimo įstatymo projektą, pastabų ir pasiūlymų jam neturi.

Inspekcija, pagal kompetenciją išnagrinėjusi Jūsų pateiktą derinti Lietuvos Respublikos antstolių įstatymo Nr. IX-876 2, 4, 6, 8, 10, 11, 12, 14, 20, 21, 28, 29, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 43, 43¹, 46 ir 48 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 25¹ straipsniu įstatymo projektą (toliau – Projektas), kuriuo keičiamas Lietuvos Respublikos antstolių įstatymas (toliau – Įstatymas), teikia šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Projekto 11 straipsnyje, Įstatymą papildančiame 25¹ straipsnio 1 dalimi, nustatyta, kad „Kliento duomenų tvarkymas, siekiant įvertinti jo mokumą, – tai kliento asmens duomenų apie asmenį, turimą turtą, pajamas, išsiskolinimus *ir kitas reikšmingas aplinkybes* surinkimas ir pateikimas klientui ar kitam asmeniui, ketinančiam pradėti dalykinius santykius su klientu, siekiant objektyviai įvertinti kliento galimybes laiku ir tinkamai grąžinti paskolą ar įvykdyti kitus numatytus prisiimti įsipareigojimus“. Pastebėtina, kad Bendrojo duomenų apsaugos reglamento¹ (toliau – BDAR) 5 straipsnio 1 dalies a punktas įpareigoja užtikrinti asmens duomenų tvarkymo skaidrumą. Šis principas reiškia, kad fiziniams asmenims turėtų būti aišku, kaip su jais susiję asmens duomenys yra renkami, naudojami, su jais susipažįstama arba jie yra kitaip tvarkomi, taip pat koku mastu tie asmens duomenys yra ar bus tvarkomi. Taigi, tais atvejais, kai asmens duomenų tvarkymas reglamentuojamas teisės aktu, esminės asmens duomenų tvarkymo nuostatos turi būti nustatomos tokiaame teisės akte. Tai reiškia, kad teisės akte neturėtų būti įtvirtintos abstraktaus pobūdžio formuluotės, kurios sudarytų sąlygas asmens duomenis tvarkyti didesne apimtimi nei duomenų subjektas galėtų pagrįstai tikėtis. Taigi, vengtinios tokios nuostatų formuluotės kaip „kliento asmens duomenų apie <...> ir kitas reikšmingas aplinkybes surinkimas“. Inspekcija supranta, kad įstatyme nėra tikslinga išvardinti kiekvieną asmens duomenį, kuris gali būti tvarkomas konkrečiu atveju, tačiau taikytinos asmens duomenų *kategorijos* turi būti nustatytos baigtiniu sąrašu. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta ir siekiant teisinio aiškumo ir tikslumo, o taip pat užtikrinant BDAR 6 straipsnio 3 dalies reikalavimus², siūlytina tikslinti Projekto 11 straipsnį, Įstatymą papildančiu 25¹ straipsnio 1 dalimi, asmens duomenis, kurie tvarkomi šios nuostatos pagrindu išdėstant baigtiniu sąrašu.

2. Projekto 11 straipsnyje, Įstatymą papildančiame 25¹ straipsnio 3 dalimi, nustatyta kliento teisė *pasirinkti*, kokie jo asmens duomenys gali būti tvarkomi jo mokumo vertinimo tikslais. Inspekcija abejoja, ar tokia duomenų subjekto teisė gali būti nustatyta mokumo vertinimo kontekste,

¹ 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas).

² Teisės akte turėtų būti nustatytos tvarkytinų duomenų rūšys.

atsižvelgiant į BDAR įtvirtintą pareigą duomenų valdytojui užtikrinti, kad savo veikloje tvarko tikslus asmens duomenis (BDAR 5 straipsnio 1 dalies d punktas), nes duomenų subjektui pasirinkus nesutikti su jo mokumo rodiklį mažinančių asmens duomenų tvarkymu, jo mokumas būtų vertinamas tik kitų asmens duomenų (dėl kurių duomenų subjektas sutinka) pagrindu, o tai lemtų netikslų jo mokumo vertinimą, ypač, kai mokumo vertinimas būtų reikalingas dviem fiziniams asmenims sudarant, pavyzdžiui, paskolos sutartį.

Iš Projekto 11 straipsnio nuostatų neaišku, kaip šios paslaugos teikimas veiktų praktikoje bei kokios galimos jo pasekmės, kadangi Projekto aiškinamajame rašte nurodomi du atvejai, kai asmens duomenis būtų galima rinkti, kad „*Tais atvejais, kai asmuo kreipiasi dėl finansinių paslaugų suteikimo į kredito įstaigas, taip pat kitais atvejais, kai asmeniui reikia, kad būtų įvertintas jo mokumas (pavyzdžiui, prieš sudarant įvairias sutartis) asmuo ne pats rinkytų dokumentus ir kitus įrodymus apie jo šeimyninę padėtį, išlaikytinius, pajamas, priklausantį turtą ir kt., bet dėl šių duomenų surinkimo kreiptųsi į antstolį.*“ Taigi, nors preliminarai darytina išvada, kad antstolis tik atliktų atstovo funkciją surenkant reikalingus dokumentus ir duomenis, tačiau paties Projekto 25¹ straipsnio pavadinimas „Kliento duomenų tvarkymas, siekiant įvertinti jo mokumą“ bei tai, kad vertinimas gali būti reikalingas ir kitais atvejais, nei kreipiantis į finansų įstaigas (finansų įstaigos turi pareigą atlikti mokumo ir finansinės rizikos vertinimą), sudaro įspūdį, kad pats antstolis galės tvarkyti asmens duomenis mokumo vertinimo tikslu (o ne tik rinkti asmens vardą jo asmens duomenis atlikdamas atstovo vaidmenį). Siūlytina svarstyti dėl minėto straipsnio pavadinimo pakeitimo ir aiškinamojo rašto papildymo (pavyzdžiui, jei siekiama įteisinti asmens duomenų rinkimą asmeniui pačiam to prašant, tai neturi įtakos, kokių tikslų jam tų duomenų reikia, išskyrus, kai renkami asmens duomenys apie trečiuosius asmenis).

Atsižvelgiant į tai, kad Projekto 11 straipsnyje, Įstatymą papildančiame 25¹ straipsniu, numatomas reguliavimas, Inspekcijos nuomone, gali turėti įtakos finansų sistemai, Projektą rekomenduotina suderinti su Lietuvos banku.

3. Projekto 11 straipsnyje, Įstatymą papildančiame 25¹ straipsnio 4 dalimi, įtvirtinta, kad „[k]lientas turi teisę bet kuriuo metu pateikti antstoliui rašytinį prašymą nutraukti visų ar dalies duomenų, kuriuos tvarkyti jis buvo davęs sutikimą, tvarkymą. Gavęs šioje dalyje nurodytą prašymą antstolis privalo nutraukti duomenų, dėl kurių tvarkymo prieštarauja klientas, tvarkymą“. Primintina, kad duomenų tvarkymas, vadovaujantis Bendrojo duomenų apsaugos reglamento³ 4 straipsnio 2 dalimi, apima platų spektrą asmens duomenų tvarkymo veiksmų, dalis kurių (pavyzdžiui, saugojimas), Inspekcijos nuomone, gali būti aktualūs ir duomenų subjektui (klientui) pateikus prašymą nutraukti asmens duomenų tvarkymą. Inspekcija, suprasdama Projekto 11 straipsnio, Įstatymą papildantį 25¹ straipsnio 4 dalimi, siekį nustatyti ne bendrą ribojimą tvarkyti asmens duomenis⁴, o pareigą nutraukti asmens duomenų tvarkymą kliento mokumo vertinimo tikslu, siūlo atitinkamai tikslinti minėtą nuostatą, tokiu būdu paliekant teisę antstoliui minėtus asmens duomenis tvarkyti kitu suderinamu teisėtu tikslu, pavyzdžiui, susijusiu su archyvavimo reikalavimų vykdymu, jei jie būtų taikomi, taip pat ir dėl galimų teisminių ginčų (antstolis būtų atsakingas už atliktą netinkamą mokumo vertinimą, jei toks vertinimas turėtų neigiamų teisinių pasekmių).

Direktorius pavaduotoja

Danguolė Morkūnienė

M. Valčiukė, tel. (8 5) 231 2476, el. p. margarita.valciuke@ada.lt

³ 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas).

⁴ Toks ribojimas reikštų, kad asmens duomenys, kurie buvo surinkti ir tvarkomi kliento mokumo įvertinimo tikslu, turi būti sunaikinti.